A2 Wettelijk en beleidskader water en riool

Wettelijk kader

Europees

Kaderrichtlijn Water (KRW): Deze richtlijn stelt doelen voor de waterkwaliteit en het beheer van waterlichamen in de EU. Gemeenten moeten bij hun water- en rioleringsprogramma's rekening houden met de KRW om de waterkwaliteit te beschermen en te verbeteren.

Nationaal

Omgevingswet: Vanaf 2024 vervangt de Omgevingswet de Wet milieubeheer en de Waterwet. De Omgevingswet integreert verschillende wetten en regels op het gebied van de fysieke leefomgeving, waaronder riolering. De relevante artikelen uit de omgevingswet voor water en riool zijn:

- Artikel 3.14: Dit artikel introduceert het facultatieve rioleringsprogramma. Gemeenten kunnen ervoor kiezen om een rioleringsprogramma vast te stellen, wat een voortzetting is van het voormalige verplichte gemeentelijke rioleringsplan.
- Artikel 2.16, lid 3 voor Afvalwater: Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de inzameling en het transport van stedelijk afvalwater.
- Artikel 2.16, lid 1 voor Hemelwater: Gemeenten moeten zorgen voor de doelmatige inzameling van afvloeiend hemelwater, voor zover de houder het afvloeiend hemelwater redelijkerwijs niet op of in de bodem of een oppervlaktewaterlichaam kan brengen, en het transport en de verwerking daarvan.
- Artikel 2.16 lid 2 voor Grondwater: Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het treffen van maatregelen in het openbaar gemeentelijke gebied om structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de op grond van deze wet aan de fysieke leefomgeving toegedeelde functies zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken, voor zover het treffen van die maatregelen doelmatig is en niet op grond van artikel 2.17, 2.18 of 2.19 tot de taak van een waterschap, een provincie of het Rijk behoort.

Provinciaal

Provinciale Omgevingsverordening: Deze verordening bevat regels voor de inrichting en het beheer van de fysieke leefomgeving in Noord-Brabant. Met name de regels over grondwaterbeschermingsgebieden zijn relevant. De relevante artikelen uit de omgevingsverordening zijn Artikel 3.29 t/m 3.39: Activiteiten en lozen van water op of in de bodem in een grondwaterbeschermingsgebied. Voor bepaalde activiteiten en lozingen is een vergunning of melding vereist.

Waterschap

Waterschapswet: Deze wet regelt de taken en bevoegdheden van waterschappen, waaronder het beheer van waterkeringen, waterkwaliteit en waterkwantiteit. De relevante artikelen uit de Waterschapswet voor water en riool zijn:

- Artikel 1: Definieert de taken van waterschappen, waaronder het beheer van watersystemen en de zuivering van stedelijk afvalwater.
- Artikel 2.17: Beschrijft de specifieke zorgplicht van waterschappen voor afvalwaterbeheer.

Waterschapverordening Aa en Maas: Deze verordening is een aanvulling op de Omgevingswet en bevat regels voor activiteiten in, op of nabij water zoals sloten, beken, grondwater en dijken. Ze bepaalt wat wel en niet mag, bijvoorbeeld bij het lozen van water, het dempen van sloten of het plaatsen van bruggen, en legt verplichtingen op voor onderhoud en vergunningen. Daarnaast zijn er beleidsregels en kaarten gekoppeld aan de verordening, zoals hydrologische uitgangspunten en peilbesluiten, die helpen bij het beoordelen van plannen en het beschermen van het watersysteem

Beleidskader

Nationaal

In Nederland is het Nationaal Water Programma 2022-2027 van kracht. Dit programma beschrijft de hoofdlijnen van het nationale waterbeleid en het beheer van rijkswateren en rijksvaarwegen. Het programma richt zich op schoon, veilig en voldoende water, en legt de nadruk op klimaatadaptatie en toekomstbestendigheid. Voor gemeenten is dit beleid belangrijk omdat het de kaders stelt voor lokale waterbeheerplannen en de uitvoering van watergerelateerde taken.

Het Deltaprogramma Zoetwater (DPZW) is gericht op het waarborgen van voldoende zoetwater, vooral tijdens droge zomers. Het behandelt onderwerpen zoals de laagwaterafvoer van rivieren en het risico op zoetwatertekorten. Gemeenten moeten hiermee rekening houden in hun beheerplannen om ervoor te zorgen dat er voldoende zoetwater beschikbaar is voor drinkwater, landbouw en natuur.

Het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) richt zich op het klimaatbestendig inrichten van steden en platteland. Het doel is om Nederland in 2050 klimaatbestendig te maken, bestand tegen wateroverlast, droogte, hitte en de gevolgen van overstromingen. Voor gemeenten betekent dit dat ze hun ruimtelijke plannen moeten aanpassen om schade door extreme weersomstandigheden te voorkomen en de leefbaarheid te waarborgen.

Het Deltaprogramma Hoge Zandgronden (DHZ) richt zich op het klimaatbestendig en waterrobuust maken van gebieden die kwetsbaar zijn voor droogte en wateroverlast. De strategie omvat maatregelen om water langer vast te houden, het waterverbruik te verminderen en het grondgebruik aan te passen aan klimaatextremen, met als doel in 2050 het hele gebied veerkrachtig ingericht te hebben. Daarbij wordt gewerkt aan robuuste watersystemen, efficiënte waterinfrastructuur en ruimtelijke adaptatie, ondersteund door regionale samenwerkingen en praktijkproeven.

Provinciaal (Noord-Brabant)

Het Regionaal Water- en Bodemprogramma (RWP) 2022–2027, inclusief het addendum van 2025, beschrijft hoe de provincie Noord-Brabant werkt aan een robuust, klimaatbestendig water- en bodemsysteem. Door droogte, vervuiling en klimaatverandering is een trendbreuk nodig. De provincie zet in op gebiedsgerichte samenwerking, innovatie, data-inzet en het principe “water en bodem sturend” voor ruimtelijke inrichting. Het addendum bevat aanvullende maatregelen zoals grondwatermonitoring, circulair watergebruik en een verbrede grondwaterheffing. Gemeenten moeten hun beleid en omgevingsplannen afstemmen op dit provinciale kader. Het RWP beïnvloedt vergunningverlening, ruimtelijke ordening, riolering, klimaatadaptatie en samenwerking met waterschappen en inwoners.

Waterschap (Aa en Maas)

Het Waterbeheerplan 2022–2027 van Waterschap Aa en Maas richt zich op een klimaatbestendig, gezond en schoon watersysteem in Oost-Brabant. Het plan bevat drie hoofdprogramma’s: waterveiligheid, klimaatadaptatie en schoon water. Belangrijke thema’s zijn droogtebestrijding, waterkwaliteit, biodiversiteit en samenwerking met partners. Innovatie, duurzaamheid en gebiedsgericht werken staan centraal. Het waterschap wil slim en effectief inspelen op klimaatverandering en maatschappelijke opgaven.
Gemeenten moeten hun ruimtelijke plannen, rioleringsbeleid en klimaatadaptatie afstemmen op dit plan en intensief samenwerken met het waterschap.